

Møte i Rådmannsgruppen 25. februar 2015

Sak 03/2016 Vestregionens folkehelsestrategi 2016 - 2018

Forslag til vedtak:

Rådmannsgruppen slutter seg til framlagt forslag til strategi for Vestregionens folkehelsearbeid 2016 - 2018

Nasjonale føringer

Ny folkehelselov ble vedtatt av Stortinget i 2011 som en del av samhandlingsreformen, med virkning fra 1.1.2012. Stortinget mente at reformen i helsetjenesten måtte følges av en fornyet innsats rettet mot samfunnsforhold som påvirker helse. Målet er å øke den forebyggende innsatsen for å oppnå bedre helse og livskvalitet i hele befolkningen, og å få til en mer bærekraftig utvikling i helse- og omsorgssektoren.

Folkehelseloven gir kommunene et ansvar folkehelse på tvers av sektorer enn det som tidligere fulgte av kommunehelsetjenesteloven. Folkehelseloven angir en arbeidsform med bestemte prosesskrav som skal sikre at folkehelsearbeidet blir kunnskapsbasert, systematisk og langsiktig. Fylkeskommunen skal være pådriver for det regionale folkehelsearbeidet og understøtte det lokale arbeidet. Fylkeskommunen skal også ivareta folkehelseperspektivet i egen planlegging og virkemiddelbruk. Staten har et nasjonalt ansvar for å følge utviklingen i helsetilstand og påvirkningsfaktorer, og sørge for at nasjonale tiltak tar utgangspunkt i identifiserte folkehelseutfordringer.

Status i Vestregionen

Riksrevisjonen har gjennomført en undersøkelse av det offentlige folkehelsearbeidet, og publiserte i juni 2015 sine funn¹. Undersøkelsen viser at

- de fleste kommuner ikke har etablert et systematisk folkehelsearbeid
- arbeidet med folkehelse og folkehelseiltak ikke er tilstrekkelig kunnskapsbasert
- folkehelsearbeidet er ikke godt nok forankret i sektorer utenfor helse
- det er behov for å styrke oppfølgingen av det kommunale folkehelsearbeidet

Fylkesmannen i Buskerud opplyser at landsoversikten som framgår av Riksrevisjonen undersøkelse er representativ også for kommunene i Buskerud. Fylkesmannen understreker at oversiktsarbeidet ikke er tilstrekkelig utviklet, og at arbeidet med konsekvensutredning for folkehelsen i den politiske saksbehandlingen er svak.

Våren 2015 gjennomførte Vestregionens sekretariat en spørreundersøkelse der 7 av kommunene i samarbeidsalliansen responderte. Alle svarte at kommunen iverksetter tiltak uten at en sjekker om tiltaket er kunnskapsbasert, og der en gjennomgående ikke måler effekten av tiltaket. Manglende kunnskapsbasert folkehelsearbeid og –tiltak er diskutert med representanter for Helsedirektoratet, Folkehelseinstituttet, Fylkesmennene og KS i møter våren 2015, og de oppfatter også at kunnskapsgrunnlaget for folkehelsearbeidet bør styrkes i alle forvaltningsledd.

Føringer for samarbeidsalliansens folkehelsearbeid

Folkehelsearbeidet er et prioritert fokusområde i samarbeidsplattformen som ligger til grunn for Vestregionens arbeid i perioden 2015 – 2018. Folkehelseutfordringene oppfattes som sammensatte, og

¹ Riksrevisjonen, Dokument 3:11 (2014-2015)

kan dermed ikke løses av enkeltstående tiltak, samt at arbeidsmetodene som benyttes vil være utslagsgivende for resultatet. Det pekes på at forskningsaktiviteten innen feltet er svar, og at arbeidet mangler kunnskapsbasert metodikk. Vestregionen har derfor som mål å etablere samarbeid med forskningsinstitusjoner og aktører i frivillig sektor med sikte på å stimulere til økt forskning innen folkehelsefeltet, og til utvikling av kunnskapsbasert metodikk.

Samarbeidsplattformen er lagt til grunn for forslaget til hvordan Vestregionen skal arbeide med de prioriterte innsatsområdene:

- Arbeide for at sentrale og regionale myndigheter, forsknings- og utviklingsaktører og frivillig sektor får kjennskap til kommunenes utfordringer og behov i folkehelsearbeidet, og hva kommunene kan bidra med.
- Initiere og tilrettelegge for kompetanseutvikling ved å ta initiativ til at kommunene deler kunnskap og erfaringer, og ved å spre erfaringer og nyttig informasjon.
- Initiere og bidra i oppstarten av prosjekter der kommunen(e) er prosjekteier.
- Legge til rette for samarbeid mellom bedrifter, frivillige aktører, academia, kommunene og andre offentlige instanser.

I det pågående folkehelsearbeidet har Vestregionen så langt tatt initiativ til løpende kontakt og samarbeid med statlige myndigheter og fylkeskommunene for gjensidig informasjons- og kunnskapsutvikling, og for å avklare grenseoppgangene mellom den enkelte aktørs ansvarsområde og aktiviteter. Det er gjennomført samlinger med et utvalg folkehelseansvarlige i Vestregionens deltakerkommuner som har dannet grunnlaget for en systematisk, løpende kontakt med den enkelte kommune.

Vestregionens sekretariat har så langt disponert kr 350 000 til formålet i 2015. Midlene er benyttet til en 25% stilling og kontaktvirksomhet i form av møter og større samlinger. Forslag til mål og strategier har tatt utgangspunkt i at tilsvarende ressurser gjøres tilgjengelig på samme nivå som i 2015.

Forslag til målformulering:

Vestregionen skal bidra til at kommunene oppfyller folkehelseovens intensjoner med særlig hensyn til oversiktsarbeidet, konsekvensutredninger i politisk saksbehandling og at folkehelseiltakene blir kunnskapsbasert.

Forslag til strategier:

Påvirkningsarbeid	Etablere løpende kontakt med statlige myndigheter med sikte på formidle synspunkter og erfaringer fra medlemskommunene, og å få kjennskap til pågående utviklingsprosesser og planlagte tiltak.
	Etablere kontakt med forsknings- og utviklingsaktører som arbeider innen folkehelsefeltet med sikte på å formidle synspunkter og erfaringer fra medlemskommunene, posisjonere kommunene som mulige programeiere i nye prosjekter og å få kjennskap til pågående forsknings- og utviklingsprosjekter/-prosesser.
Erfarings- og kunnskapsformidling	Tilrettelegge for erfaringsformidling mellom kommunene.
	Formidle informasjon som er tilegnet gjennom kontaktarbeid og åpne kilder.

Prosjektarbeid	Bidra i formuleringer av søknader og oppstart av prosjekter der kommunene er prosjekteier – etter ønske fra kommunene
	Formidle kjennskap til (utlyste) prosjektmidler